

Antagen i kommunstyrelsen 2009-03-09, § 52
Reviderad i kommunstyrelsen 2010-08-30, § 191
Reviderad i kommunstyrelsen 2013-02-04, § 16

Riktlinjer för arbeten på kommunens vägar och mark, Tekniska anvisningar och föreskrifter

Dessa gäller för kommunens gator och vägar tillsammans med ett godkänt öppningstillstånd.

LAGAR OCH FÖRFATTNINGAR

De grundläggande bestämmelserna för vägarbeten finns i lagar, kungörelser, författningar och föreskrifter. En väghållare ska sedan utforma detaljanvisningar om praktisk tillämpning av grundbestämmelserna.

TILLÄMPNING

Var och en som projekterar, upphandlar, planerar eller utför ett arbete som tar kommunens gator och vägar i anspråk, är skyldig att ha kunskap om de lagar och bestämmelser som finns.

Dessa anvisningar inklusive bilagor är väghållarens kompletterande anvisningar till grundbestämmelserna ska tillämpas i alla handlingar för vägarbete på kommunens mark.

Observera att bilagorna behandlar vad som gäller vid anläggande och återställning av mark och skall ses som förtydligande och specificering av utförande. Allmänt för arbetenas utförande förväntas bransch specifik standard, dvs Anläggnings AMA 98 skall följas.

Inget arbete får utföras i Kiruna kommuns gator och vägar utan godkänt öppningstillstånd. Inget arbete anses som färdigt återställt innan dessa har besiktats och godkänt. Den som beställer eller utför arbetena bekostar besiktningen.

Kiruna kommun är (med några undantag) väghållare för det offentliga vägnätet i Kiruna kommun. Undantagna är de vägar där Vägverket är väghållare. Marginellt finns även privata, kommunala och statliga markägare som är väghållare.

VÄGARBETE (GATUARBETE)

Med vägarbete avses ett arbete som normalt är till för vägens och väganordningens byggande, underhåll eller drift. Denna verksamhet kan bedrivas på eller i vägen eller inom vägområdet. Enligt väglagen ingår, förutom vägbyggnation med sidoanordningar (vägmärken, signaler, vattenavledning, gångbanor, broar, etc.) även drift och underhåll. Lednings- och kabelarbeten ingår även under begreppet vägarbete.

VÄGARBETSOMRÅDE

Vägarbetsområde beläget på för allmänheten upplåten mark är ett område eller sträcka som tagits i anspråk för vägarbete och som påverkar passerande trafik av fordon, eller gående.

ARBETSOMRÅDE

Område som under entreprenadtiden står till entreprenörens disposition för arbetets utförande. Arbetsområdet skall minimeras och utformas så att trafiken kan passera arbetsområdet obehindrat.

Arbetsområdet består av:

- Den yta där det primära arbetet utförs
- Den yta som åtgår för avstängning runt arbetsplatsen
- Den yta som åtgår för maskiner och transportmedel i arbete
- Den yta i direkt anslutning till det primära arbetet som går åt för att lägga upp material som skall användas på arbetsplatsen samt verktyg och redskap som skall används i arbetet
- Schaktmassor, massor för återfyllning och andra större upplag med material får normalt ej finnas inom arbetsområdet
- Den övre gränsen för en sådan upplagsyta får aldrig överstiga den yta som åtgår för det primära arbetet

Finns behov av större ytor eller ytor som inte har direkt kontakt med arbetsområdet skall detta sökas enligt ordningslagstiftningen från polisen. I sådana fall kan tillstånd för markupplåtelse även att krävas av aktuell fastighetsägare.

TRAFIKANORDNINGSPLAN (TA-PLAN)

En plan över trafikföringen i ett vägarbetsområde, som visar hur utmärkning med vägmärken, vägmärkingar samt skydd för trafikantgrupper och andra anordningar ska utföras.

1 GEMENSAMMA BESTÄMMELSER FÖR VÄGARBETE I KOMMUNENS GATOR OCH VÄGAR

VÄGHÅLLARANSVAR

Juridiskt är kommunen väghållare med därtill hörande väghållaransvar. Den praktiska handläggningen är tilldelad Kiruna kommunpartner AB i samråd med trafikingenjören på kommunen. Beredning och beslut om öppningstillstånd, beslut om föreskrifter samt kontroll, ansvarar kommunens trafikingenjör för. Lagstiftningen säger att vägarbeten på platser där allmänheten har tillträde ska märkas ut och stängas av så att ingen kommer till skada.

ARBETSGIVARANSVAR

Som arbetsgivare har man arbetsgivaransvar. Lagstiftningen säger att erforderliga utmärkingar och skydd ska användas så att inte arbetstagare kan skadas av trafikanter.

ANVISNINGAR OCH KONTROLL

Väghållaren ska lämna erforderliga anvisningar om hur trafikföring, utmärkning och fysisk avstängning ska utföras samt utföra kontroll av tillämpningen.

PÅFÖLJDER

Vid grova eller upprepade förseelser mot trafiksäkerhet eller framkomlighet kan kommunen komma att:

- Stoppa arbetet till bristerna är åtgärdade
- Kräva byte av den person som står som ansvarig arbetsledare för arbetsområdet
-

- Avstänga person upp till två år från att stå som ansvarig arbetsledare för arbeten på kommunens mark

2 PLANERING OCH UTFÖRANDE

Vägarbeten är unika så till vida att tredje man, trafikanten/allmänheten alltid påverkas.

Det är stora skillnader på gator och dess trafik, arbetets art och omfattning samt lokala förutsättningar. Gatuarbete kommer därför att i varierad grad utgöra en störning i framkomlighet, för allmänna kommunikationer, affärs- och industriverksamhet, boende samt övriga trafikanter.

Risken för olyckor, för trafikanter och de som arbetar med objektet måste alltid beaktas. När man planerar dag för igångsättning måste man i områden med boendeparkering anpassa sig till den reserverade tiden för gatuservice en viss veckodag.

Vid planering av arbetena skall tiden samt sträckan som en gata/väg är öppen, dvs utan permanent slitlager (asfalt) beaktas. Tiden och sträckan som en gata/väg har tillfälligt slitlager (grusslitlager/kallasfalt/bärlagerasfalt) eller helt saknar slitlager skall begränsas och målet är att gatan/vägen omgående efter arbetena skall beläggas med permanent slitlager. En gata/väg skall inte lämnas utan tillfälligt slitlager (grusslitlager/kallasfalt/bärlagerasfalt) under vintern om inte skriftligt tillstånd erhållits från trafikingenjör. Har en tidigare hårdgjord yta vintertid inte asfalt/gatsten eller liknande ska denna yta vattnas vintertid så att kommunens drift och trafiksäkerhet inte äventyras.

En komplicerande faktor ur väghållningssynpunkt är att många vägarbeten är en uppgörelse mellan ett ledningsdragande bolag och en entreprenör. Kiruna kommuns motpart är i dessa fall det arbetsbeställande bolaget (byggherren). Har byggherren delegerat ansvaret för ANSVARIG ARBETSLEDARE till en entreprenör skall detta framgå tydligt – dock är kommunens motpart ALLTID byggherren.

UTFORMNING AV TRAFIKANORDNINGSPLAN (TA-PLAN)

En trafikantordningsplan ska alltid finnas där ett vägarbete ska utföras. Gatutyp, trafikmängd, arbetets plats och omfattning samt tidsåtgång är faktorer som avgör hur en TA-plan ska utformas. Tänk även in de ytor som arbetsmaskin och transportfordon kräver samt även vinterväghållning.

ANSÖKAN OM ÖPPNINGSTILLSTÅND

Den som beställer eller utför ett arbete i där kommunen är väghållare ska i god tid ansöka hos trafikingenjör om öppningsstillstånd.

Detta gäller alla arbeten och ansökan ska vara trafikingenjör tillhanda:

- Minst 5 arbetsdagar före beräknad start av ingreppet om det ger ”mindre påverkan” på trafikframkomligheten
- Minst fyra veckor före beräknad start av ingreppet om det sker ”stor inverkan” på trafikframkomligheten.

Trafikingenjör registrerar inkommen handling samt granskar om arbetet kan utföras enligt det trafiktekniska och tidsmässiga förslaget. TA-plan ska medfölja eller vara tidigare godkänd, alternativt godkännas innan öppningstillståndet kan vinna laga kraft. Om samordning, TA-plan samt övriga kriterier kan godkännas, och beslut kan tas av trafikingenjör, ges för arbeten tillstånd inom ovanstående tidsram.

Inga konkreta ingrepp får göras innan trafikingenjör godkänt handlingarna. En omgång av godkända handlingar förvaras av den sökande så länge arbetet pågår fram tills återställningsarbetena är besiktade och godkända och en omgång arkiveras i tio år hos kommunens trafikingenjör.

BESIKTNING EFTER ARBETENAS AVSLUTANDE

Efter arbetena är återställda och klara för besiktning anmäler tillståndshavaren detta till trafikingenjören samt till Kiruna Kommunpartner AB. Besiktning utförs som slutbesiktning enligt entreprenadbesiktning enligt ABT 06 med undantag att tillståndshavaren/entreprenören även står för kostnaderna vid slutbesiktningen. Om parterna överenskommer kan besiktningskostnaderna minimeras genom att man samkör ett antal mindre besiktningar säsongvis. Besiktningsman utses av Kiruna Kommunpartner AB och dess faktura skickas till öppningstillståndshavaren. Kommunens deltagande personal på slutbesiktning i form av driftsansvariga samt trafikingenjör och ombud bekostas dock av kommunen.

UTFORMA ETT VÄGARBETSOMRÅDE

Vid konflikten säkerhet kontra framkomlighet för fordonstrafik, ska säkerheten för de som arbetar på platsen och de oskyddade trafikanterna prioriteras före fordonstrafikens framkomlighet. Se "Handbok arbete på väg" utgiven av Vägverket samt "Ledning för grävning" utgiven av Sveriges kommuner och landsting".

SKÖTSEL AV UTMÄRKNING OCH AVSTÄNGNING

Löpande skötsel av trafikantordningarna skall ske, t ex att:

- hålla vägmärken och övriga trafikantordningar rena, rättvända och väl synliga under hela den tid som projektet pågår
- byta ut trasiga vägmärken och trafikantordningar
- hela tiden anpassa vägmärken och trafikantordningar till arbetets förändringar
- ta bort trafikantordningsmaterial från arbetsområdet omedelbart efter avslutat arbete

ANSVARIG PERSON SKALL NAMNGES

För varje arbetsområde ska det namnges en person som är ansvarig arbetsledare. Den som är ansvarig arbetsledare för ett arbete ska ha god kunskap i planläggning av en säker arbetsmiljö och användning av vägmärken och anordningar vid vägarbete. Arbetsledaren ansvarar för att den godkända TA-planen följs och att personalen på arbetsplatsen har utbildning enligt denna anvisning.

Ansvaret gäller till kommunen slutbesiktigt området även om det inte pågått något aktivt arbete hela tiden. Namngiven person ska vara behörig part gentemot kommunen.

Ansvarig arbetsledare ska se till att det på en aktiv arbetsplats alltid finns en person som är utmärkningsansvarig för vägmärken och anordningar vid vägarbetet, och att denna person är lämplig och utbildad för uppgiften samt har resurser och befogenheter för uppgiften.

INFORMATION TILL ALLMÄNHETEN

Arbeten på allmän mark/plats utgör i varierande grad en störning/hinder för boende, affärsidkare, trafikanter, lekande barn etc. För att begränsa negativa reaktioner och få bättre acceptans ska information ges till alla berörda av tillståndshavare.

ANSVAR

Att kommunen har väghållaransvaret fritar inte företaget och dess medarbetare från ansvar. Företaget ska sätta av medel för skyddsåtgärder och besiktning. Företaget ska ha tillräckliga

kunskaper om och följa lagar och föreskrifter. För varje arbetsområde ska en ansvarig arbetsledare anges som ska ha ansvar och mandat att vara part gentemot kommunen. Personens namn och telefonnummer ska anges på trafikanordningsplanen och i ansökan om öppningstillstånd. Kommunen förutsätter att företag utvecklar sin interna kvalitetskontroll till att omfatta även trafiksäkerhet och framkomlighet. Vid grava eller upprepade överträdelse av bestämmelser kan kommunen kräva att annan ansvarig arbetsledare utses.

3 FÖRESKRIFTER VID VÄGARBETE

Vid vägarbete behöver man ofta göra inskränkningar eller på annat sätt tillfälligt reglera fordonstrafiken. Hänvisningsskyltar ska finnas vid alternativ färdväg på grund av avstängning.

AVSTÄNGNING TVÄRS EN GÅNGBANA

En avstängning som placeras tvärs gångbanans riktning ska vara så stadig att den inte ger vika om någon går emot den. Avstängningen ska också ge ledning åt synskadade med käpp.

AVSTÄNGNING LÄNGS EN KÖR-/GÅNGBANA

Denna instruktion gäller för exempelvis kabelläggning, kantstens- och gångbanearbeten där schaktdjupen inte överstiger 0,5 meter. I första hand ska gående hänvisas till andra sidans gångbana. Det kan ske genom att använda befintliga eller nya övergångsställen. Där man leder ned gångtrafik på körbanan ska utspetsning mot kantsten ske.

Observera att schakter som är tvärställda fordonstrafiken och syftar till att sammanbinda de två gatusidorna alltid ska ha tung avstängning även om schaktdjupet är grundare än 0,5 meter.

Har gångtrafiken flyttats ned på körbanan ska avstängningen förses med räcke. Den avgränsade gåytan ska ha en bredd av $\geq 1,5$ meter och mot schakten vara avgränsad med slirstock och räcke.

OBS! Portarna eller grindarna till fastigheter måste alltid vara tillgängliga.

ARBETE PÅ CYKELBANA ELLER CYKELFÄLT

Vid arbete på cykelbana eller cykelfält ska anpassning utföras på sådant sätt att cyklister leds eller hänvisas förbi arbetsplatsen på ett säkert sätt.

AVSTÄNGNING VID SCHAKTER ETC

Denna instruktion gäller vid schakter i offentlig mark som är djupare än 0,5 meter. Avgränsa alla schakter som gränsar till område som är upplåtet för motorfordonstrafik med lämpligt material.

I parkmark kan man acceptera slirstock med räcke. Överväg alltid om skyddsplank eller nätstängsel ska användas där det föreligger risk för olyckor med barn, t ex vid lekplatser, daghem, skolor och inne i bostadsområden. Det är lämpligt att överdäcka mindre gropar. Länsputa kontinuerligt gropar där vatten samlas. Ha alltid bevakning när skydden är borttagna för arbete. Inspektera skyddsanordningarna varje dag. Körbryggornas upplag och eventuella rörelse ska noga observeras och åtgärdas omgående.

GÅNGBRYGGOR, LANDGÅNGAR ÖVER SCHAKTER

Förse bryggor och landgångar som läggs ut för gångtrafik med räcken om nivåskillnaden vid sidan är 10 cm eller mer. Se till att bredden och anslutningen i ändarna är sådan att rullstolar och barnvagnar lätt tar sig fram. Anordningen ska vara förankrad eller så tung att den inte vickar eller rubbas av trafiken.

BRANDPOSTER ETC

Upplag, bodar etc. får inte anordnas eller ställas upp på sådant sätt att tillträde till brandposter, elserviceskåp, inspektionsluckor och liknande döljs eller blockeras.

VATTENAVRINNING

Blockera aldrig rännstensbrunnar eller rännsten så att vattenavrinning från gata hindras. Rena vatten från slam, sand, etc. som pumpas upp från schaktgropar, grundarbeten, etc. innan det släpps ned i avloppssystemet. Undersök risken för grundvattensänkning vid all pumpning från schaktgropar.

RENHÅLLNING OCH VINTERVÄGHÅLLNING

Var och en som initierar ett arbete på kommunens gator och mark ska utföra och bekosta renhållning och vinterväghållning för de ytor inom arbetsområdet som är upplåtna för allmän trafik.

Extra åtgärder såsom kompletterande renhållning och vinterväghållning där kommunens driftentreprenörers ordinarie maskiner inte kommer åt, ingår också i detta åtagande. Detta gäller även utanför arbetsområdet.

Var och en som initierar ett arbete skall även utföra och bekosta sådan renhållning såväl inom som utom arbetsområdet som förorsakas av transporter till och från arbetsområdet.

Lednings-, byggnads- eller trafikanordningsmateriel permanent eller tillfälligt som inte omgående, inom 2 dagar, ska användas i pågående verksamhet ska läggas i upplag. Fortlöpande ska rester och spill av byggmaterial rensas bort.

4 KONTROLL AV TRAFIKANORDNINGAR VID ARBETSOMRÅDEN

Kommunen har som väghållare ansvar för att trafiksäkerheten och framkomligheten är god vid arbetsområden. Trafikingenjören, eller av kommunen utsedd representant, ska därför ge direktiv om hur arbetsområden ska märkas ut samt ha tillsyn att direktiven följs. Kontrollerna bör ske efter företagets egenkontroller. Vid arbeten i parkmark kan speciella inhägnader erfordras.

Är förseelsen grov eller farlig kan arbetet stoppas tills åtgärder vidtagits. Ansvarig arbetsledare kan komma att stängas av från arbete på kommunens allmänna mark i upp till 2 år.

Där arbeten enligt väglagens definition upphandlas på kommunens allmänna och offentliga mark skall direktiv enligt öppningstillstånd samt tekniska föreskrifter och anvisningar ingå.

PRAKTISK TILLÄMPNING VID KONSTATERADE BRISTER

Vid mindre brister som inte uppenbart är farliga kan kommunen eller dess representant först lämna en skriftlig anmärkning. Bristerna skall rättas till inom den tid som anges.

1. Om kommunen finner underlåtenhet eller felaktighet som uppenbart skulle ha förutsetts och kan betraktas som trafikfarlig.
2. Om, ingen godkänd TA-plan eller öppningstillstånd finns eller att de inte följs.

SKÄL FÖR ANMÄRKNINGAR VID ARBETE I OFFENTLIG MARK

A. Öppningstillstånd eller TA-plan saknas

B. Utmärkning saknas eller är bristfällig

C. Fysisk avstängning saknas eller är bristfällig

1. När grundläggande avstängning inte är utförd, t.ex. inte följer TA-plan. Arbetsområdet är farligt för trafikanter och personal
2. När enstaka detaljer saknas eller är bristfälliga

D. Personal och arbetsområde

1. När arbetsområdet inte har någon namngiven ansvarig arbetsledare.
2. Om personalen saknar godkänd utbildning (enligt avsnitt 5109-18)
3. Om personalen saknar varselkläder
4. När informationsskylt saknas efter fem arbetsdagar

E. Trafikantframkomlighet

1. Om det inte går att komma fram och/eller det är farligt att ta sig fram
2. Vid tillfälliga störningar. Exempelvis: Inga motlägg mot kantstöd, bristande snöröjning eller halkbekämpning, arbete på gator där arbetsbegränsning gäller under högtrafik, trafikordningsmateriel kvarlämnat efter det att arbetet avslutats.
3. Ej åtgärdade vinterlagningar, dvs avsaknad av godkänt tillfälligt slitlager (se gällande öppningstillstånd) under vintern

F. Grovt åsidosättande av bestämmelse

1. Vid grovt åsidosättande av bestämmelser äger kommunen rätt att avstänga ansvarig arbetsledare upp till 2 år vad gäller arbete i kommunens mark.

5 AVSTÄNGNING MED HÄNSYN TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Arbetsområden ska alltid utformas med hänsyn till personer med funktionsnedsättning. Det gäller både framkomlighet för personer i rullstol och åtgärder för synsvaga eller blinda personer. Vid planering av ett arbetsområde är det viktigt att undersöka om man är i ett område där det rör sig många personer med funktionshinder. Kommunens handikappkonsulent kan bidra med information. Vilka åtgärder som underlättar passage för synskadade och funktionshindrade ska redovisas på TA-plan eller skiss.

Bilagor:

- Bilaga till tekniska anvisningar och föreskrifter
- Bilaga principritning till tekniska anvisningar och föreskrifter
- Öppningstillstånd i kommunens gatumark